

Alina CHETREANU

Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Bârlad

PSIHOLOGIA BASMULUI ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

În această lume obișnuită, gri și dezvrăjită, basmul propune o chemare la aventură spre o lume specială, mai bună și mai frumoasă. Basmul ne dezvăluie elixirul care trebuie recuperat și ne îndeamnă să devenim eroii propriei noastre călătorii, iar lecția cea mai frumoasă este aceea că adevărata călătorie a eroului este chiar viața lui.

Basmul ne oferă o strălucită examinare, prin intermediul vechilor mituri ale eroului, a luptei eterne a omului pentru indentitate. Deoarece suntem cu toții conectați la nevoia fundamentală de a asculta povești și de a ne înțelege pe noi înșine, basmele continuă să ne fascineze și să ne inspire și la mulți ani după ascultarea lor pentru prima oară în copilărie.

Viața umană presupune crize profunde, încercări și suferință, iar în aceste momente apare speranța de a o lua de la capăt, de a-i da sens vieții, prin identificarea cu eroul basmului. Înțelegerea sensului vieții nu este automat dobândită la o vârstă anume, nici măcar atunci când cineva atinge vârsta maturității. La orice vârstă căutăm, și trebuie să fim în stare să și găsim, un sâmbure de rațiune compatibil cu nivelul de dezvoltare și înțelegere deja atins de inteligența noastră.

Înțelepciunea nu se ivește brusc pe deplin formată, precum Atena din capul lui Zeus [1], ci se dezvoltă încet, pas cu pas, depășind multe experiențe de creștere, ajungând să se înțeleagă pe sine mult mai bine, cât și pe cei din jurul său. Aici intervine basmul văzut ca vis colectiv ce permite comuniunea cu lumea inconștientă chiar în condițiile cenzurii, deoarece utilizează cuvântul pentru exprimarea elementelor venite din inconștient. Cuvântul este cel din limba maternă, pentru că limba maternă este o comunicare de afect, având impact, devenind credibil prin asocierea unor imagini din imaginație, din vise, din desen, din creație. Cuvântul are funcția de a ne conecta la forța vie a creativității noastre și de a face posibile legăturile, punțile, între diferite momente ale vieții noastre:

„Ia să te vedem, dacă mi-i găci tu cimilitura aceasta: Lată - peste lată, peste lată - îmbujorată, peste îmbujorată - crăcănată, peste crăcănată - măciulie, peste măciulie - limpejeală, peste limpejeală - gălbeneală și peste gălbeneală - huduleț”. [2]

Basmul românesc este un rezultat al formulării și reformulării poveștii prin spunerea ei de către adulți diferiți altor adulți și copii. În atmosfera culturală a vremii povestitorul, în timp ce zicea povestea, omitea sau adăuga noi elemente pentru a o face mai semnificativă pentru sine sau pentru ascultătorul pe care îl cunoștea îndeaproape. Naratorii succesivi, având specificul culturii orale, au adaptat povestea întrebărilor puse de copil, încântării și spaimii lui, pe care acesta le exprima deschis sau le indica prin limbajul corpului. Întâlnim în spațiul românesc basme ce au la bază versiuni ale basmelor populare (unele dintre ele circulând în diferite forme) prinzând viață sub condeiul unor scriitori ca Al. I. Odobescu, V. Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici. Pe rând, povestitorul a devenit ascultător iar ascultătorul povestitor. Rolul povestitorului era rezervat în deosebi bătrânilor. *Batrânețea* este locul reînținerii la sine după rătăcirile din tărâmul basmului *Tinerețe fără de bătrânețe și a vieții fără de moarte* în care se plasează adultul.

Basmul alătură cele două generații în care bătrânul și copilul sunt împreunați formând un întreg. Această metamorfozare reiese foarte clar dacă ne uităm la personajul din basmul „Statu -Palmă- Barbă-Cot călare pe jumătate de iepure șchiop” ce are înălțimea de o palmă (asemenea unui copil), dar are barba de un cot (este bătrân); „călărește un iepure”(e sprinten), dar iepurele este doar jumătate, deci este neputincios, neîntreg. Ne este descrisă doar jumătatea iepurelui care este șchioapă, căci din două labe a rămas doar una. Personajul încalcă un iepure cu o singură lăbuță cu rol de talisman, rămas de pe urma virilității adultului, basmul ilustrează o imagine completă a vârstelor omului, punând accent pe începutul din copilărie și sfârșitul din bătrânețe. Avem de-a face cu un personaj năzdrăvan, care are puteri magice ce țin de viață și de moarte. Mereu înfometat, furios și cu ochi deochetori, el amintește de copilul abia înțărcat [3]. Se luptă cu uriașii pe care îi învinge, dar este învins la rândul său de Făt-Frumos. Întâlnim ambivalența: este feroce dar neputincios, este de spaimă dar și de ajutor, este un încurcă-lume, dar rostitor, la fel cum sunt și copiii și bătrânii pentru adult [4].

Basmul întrebuințează cuvântul cu rolul de a arăta rostul lucrurilor de pe lumea aceasta și nu cauza lor, aici venind în întâmpinarea „de ce?”-urilor nesfârșite ale copiilor. Basmele românești privesc scopul și esența lucrurilor de pe lumea aceasta și nu modul de realizare sau momentul inițial.

Geneza unui personaj de basm este unul dintre cele mai fascinante fenomene, deoarece putem descifra prin ea legile ale acestui univers simbolic. Miturile și basmele derivă din riturile de inițiere și alte rituri de

trecere sau sunt expresia lor simbolică- ca moartea metaforică a vechiului, răspunzând unor nevoi intens resimțite și comunică înțelesuri profunde. Un înțeles profund îl reprezintă moartea:

„Dumnezeu, atunci, dezleagă turbinca, dă drumul Morții și îi zice lui Ivan: - Ei, Ivane, destul de-acum; ți-ai trăit traiul și ți-ai mâncat malaiul. Cu Moartea te-am lăsat până acum de ți-ai făcut mendrele cum ai vrut, n-ai ce zice. Dar toate-s până la o vreme, fătul meu. De-acum ți-a venit și ție rândul să mori, n-am ce-ți face” [5].

Moartea care însoțește viața, facilitează dezvoltarea, iar în procesul de individualizare al copilului contează și cum vede moartea mama sa. Mama însăși evoluează odată cu copilul ei la a cărui nemurire va trebui să renunțe. În basme cât și în mitologie există numeroase mame care își mortifică fiul tocmai prin neputința lor de a renunța la nemurire. Caută neobosite modalități magice de zeificare pentru a obține nemurirea copiilor lor. Doresc doar o parte a monedei, doar viața, fără reversul ei, moartea. O astfel de mamă o întâlnim în *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*. E o mamă mortificatoare, deoarece zeificarea înseamnă împietrirea vieții, perfecțiunea ei lipsită de orice devenire, e o stare ce nu poate fi obținută decât prin moarte. Basmul ne învață că mama pentru a susține viața copilului, e nevoită să accepte moartea. Este o lecție de înțelepciune pe care mama trebuie să și-o însușească. Ea învață să își accepte lipsurile și limitele omenești, se acceptă pe sine imperfectă și muritoare pentru a-și putea iubi copilul imperfect și muritor:

„Stelișoare, blânde stele,/ Ochișori inimei mele!/ Pre pământ voi v-ați închis/ Și în ceruri v-ați deschis/ Să priviți la dorul meu.../ Coborî-v-ar Dumnezeu!/ Bine v-a fi vouă, bine,/ În cel rai cu vii lumine,/ Dar nici raiul nu e lin/ Ca al mamei dulce sân!/ Ah! copii, la sânul meu/ Coborî-v-ar Dumnezeu!” [6]

Prin identificarea cu eroul basmului, individul este salvat simbolic de la ritualurile personale, de la nebunie, obsesii și coplesire. Întâlnim des în basme ca rit de trecere, plata. Ritualul sacrificial are sarcina de a menține distanța nonsimbiotică. Permite înlocuirea fuziunii (materne) cu schimbul (patern). Astfel plata ajunge să fie absolut necesară acolo unde relațiile sunt în pericol de a deveni prea intime și unde spațiul psihic personal al eroului este în pericol. În basme plata trebuie să aibă loc, eroul trebuie să sacrifice ceva, pentru a nu ajunge să plătescă cu viața, cu sufletul, cu elemente ale corpului, cu relații constitutive. O plată care vizează ceva din toate acestea presupune moartea sau nebunia. Dacă se întâmplă totuși asta, e o plată drăcească, infernală:

„Să ne oprim, să văd lucrul cel minunat! el se opri, o coborî de pe cal și se urcă în copac, să ia brățara. Și când frumoasa fată rămase singură, zmeul cel puternic apucă o namilă de stâncă, mare cât un palat și grea cât tot fierul ascuns în pământ, și-i dete drumul asupra locului unde sta fata de împărat. Feciorul de împărat rămase neatins. Dar când văzu sfârșitul frumoasei fete, căzu pe stânca aceea, care o zdrobise, și rămase întins trei zile și trei nopți.”[7]

Pretutindenii în spațiul românesc, indiferent de timp și de circumstanțe, basmele au înflorit, jucând rolul unor chei ce închid și deschid spațiul inconștient al poporului, un spațiu tabu ce este supus cenzurii: „A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi nu s-ar povesti” - formula prin care începe basmul este și locul de unde e posibilă povestea. Este un loc unde timpul curge și unde nu se poate ajunge decât cu mintea [8]. Acest loc este real, dar nu aievea, căci se află la marginea conștientului, aducând cu sine, în perioada adultă, nostalgia originilor:

„...În vremea de demult, pe când oamenii de pe lumea asta știau și puteau mai mult decât ce pot și știu cei de acum, pe când pruncul de trei zile își număra numai într-o clipă toate stelele de pre cer, și vedea cu ochisorii cum crește iarba câmpului și auzea cu urechile cum sfârâie fusele când toarce păianjenul...”[9]

Omul nu este niciodată complet desacralizat, deoarece el continuă să viseze, să se îndrăgostească, să asculte și să spună povești, astfel că el trăiește nu numai într-un timp istoric ci și într-unul privat și imaginar:

„...pe vremea de atunci trăia, în plaiurile Buzăului, o împărăteasă tare și mare, pe care o chema doamna Neaga. Ea își avea palatele ei tocmai colo, în codrii Cislăului, unde se văd și astăzi.”[10]

Odată pătruns în spațiul imaginar, eroul trebuie să supraviețuiască unei succesiuni de încercări. Coborârea în Infern este examenul final, căci a coborî în Infern, spune Mircea Eliade, „înseamnă a cunoaște «moartea inițiatică», experiență susceptibilă de a întemeia un nou mod de existență.”[11] În această etapă a aventurii, eroul are parte de încercări miraculoase. Este ajutat de cele mai multe ori în taină, de către figuri protectoare, de amulete, animale supranaturale și descoperă că pretutindenii există o putere binefăcătoare ce îl acompaniază în călătoria sa, susținându-l la nevoie. Întâlnim adesea în basmele românești figura Sfântei Duminici, cu rolul nu doar de a-l proteja pe erou, ci și de a-i testa calitățile. Ea îl pune la încercare pe erou, provocându-l la nesomn, așa cum e cazul cu Harap - Alb, pentru că a nu dormi nu înseamnă numai a birui oboseala fizică, ci mai ales a da dovadă de forță spirituală. Mircea Eliade afirmă că izbânda asupra somnului și veghea prelungită constituie o probă de inițiere destul de frecventă[12]

Abia atunci când toate obstacolele au fost depășite, personajul principal se dovedește a fi demn de a primi sfaturile și ajutorul ei. Apar în basme personaje care se pun la dispoziția eroului, ce au rolul de a-i dezvolta eroului posibilități existente latent, care să-i permită să depășească singur obstacolele dificile:

„Ia așa am amețit și eu, stăpâne, când mi-ai dat cu frâul în cap ca să mă prăpădești, și cu asta am vrut să-mi răstorc cele trei lovituri...Acum cred că mă cunoști și de uât și de frumos, și de bătrân și de tânăr, și de slab și de puternic”[13]

Ultima aventură a eroului basmului românesc este reprezentată de o nuntă mistică a eroului cu suflet-triumfător [14] cu Prea Frumoasa acestei lumi. Ileana Cosânzeana se afla întotdeauna în partea cea mai îndepărtată a lumii, astfel realizându-se o unire a două puncte opuse ale universului, călătoria însăși are ca scop unirea contrariilor.

Locul prin care trece este unul impresionant, plin de elemente fantastice:

„Făt-Frumos se sui-n luntre și, vâslind, ajunsese până la scările de marmură ale palatului. Pătruns acolo, el văzu în boltele scârilor candelabre cu sute de brațe, și-n fiecare braț ardea câte o stea de foc.”[15]

Aici, în locul cel mai întunecat, după codrii, după ape, peste țări și peste mări, se află mireasa promisă, modelul de frumusețe desăvârșită, răsplata oricărui dorințe, țelul oricărui aventuri pământene și nepământene:

„Un împărat avea o fată atât de frumoasă că, de când era copilă, veneau să o vază oameni din apropiere și din depărtări. Și cine avea vreo durere era ușurat, cine era bolnav se însănătoșea, privind la fata cea frumoasă.”[16]

Ea este întruchiparea perfecțiunii, o promisiune că fericirea făgăduită de urzitoare sau de părinți, va fi una pe măsura isprăvilor sale. Doar acei viteji capabili de cea mai înaltă realizare pot face față revelației totale a desăvârșirii acestei frumuseți feminine.

Pentru oamenii simpli ea, femeia, apare sub diferite forme, în concordanță cu nivelul fiecărui muritor de dezvoltare. Femeia, în limbajul simbolic al basmului, reprezintă cunoașterea, totalitatea a ceea ce poate fi cunoscut de către erou. Pentru a ajunge la revelație și a nu fi înfrânt, eroul trebuie să fie pregătit, trebuie să progreseze pe calea inițiativă a vieții, să se dezvolte odată trecut prin diferite etape. Dacă eroul face față piedicilor apare revelația cunoașterii, deoarece fata de împărat promisă, de este privită de ochi inferiori este redusă la o condiție inferioară, de este privită

de ochiul care înțelege, ea este salvată. Eroul la finalul călătoriei sale își va primi mireasa așa cum este ea, fără tumult exagerat, cu bunătate și cu liniștea de care ea are nevoie, el deveni astfel, mire, rege peste ținutul de ea creat. Căsătoria cu fata de împărat înseamnă că eroul a ajuns stăpânul deplin al vieții, deoarece femeia este viața, iar el este cel care o cunoaște. Finalul moralizator din basmul *Poveste de Barbu Delavrancea*, cum că: „Fetele, dacă îmbătrânesc la ușa părinților, înnebunesc, dar și dacă fug, le ia dracul”, arată că încercările la care a fost supus eroul au reprezentat la nivel simbolic, etapele realizării de sine, pentru că orice eșec de adaptare la o situație de viață va conduce către o îngustime a conștiinței.

În basm, după logica inconștientului, timpul este spiralat cu sens descendent sau ascendent. Esența vieții este timpul, este fluxul apelor primordiale, apa morții și a vieții. Trecerea lor reprezintă un punct nodal al aventurii eroului:

„Toate steteau pe loc, numai Făt-Frumos mergea mereu, urmărind cu cântecul dorul inimii lui, și cu ochii buzduganul ce sclipea prin nori și prin aer, ca un vultur de oțel, ca o stea năzdrăvană.” [17]

Astfel că el transcede viața traversând apa, lumea nu mai este o vale a plângerii ci o manifestare a vieții în toata frumusețea ei:

„Făt-Frumos se întreba acuma, cum să treacă peste râu. Râul era lat și adânc și peste râu numai o punte...asta însă cum nu mai sunt punțile în astă lume. dincoace și dincolo, pe un mal și pe altul, tot câte-o frunte pe punte, păzită tot de câte patru lei dormitori. Puntea, însă? Peste punte nu poate trece suflet de om..”[18]

Mircea Eliade consideră traversarea o probă inițiatică, „trecere primejdioasă de la un mod de existență la altul: de la moarte la viață, de la non-conștiință la iluminare, de la imaturitate la maturitate.” [19]

Tipic pentru basm este întoarcerea în trecut, unde spațiul are și el funcția de corp matern:

„Când zări acum valea Amintirii, dete pinteni calului și închise ochii până trecu departe. Apoi se bucură că a biruit primejdia și tot ce mai avea de făcut i se păru ușor pe lângă încercarea aceasta.” [20]

Sunt două lumi, cea divină și cea umană, iar aceste lumi sunt diferite precum moartea și viața, precum ziua și noaptea. De fapt aceste doua tarâmuri sunt unul și același în plan simbolic. Tărâmul fantastic este o dimensiune uitată a vieții noastre, de aici și dificultatea trecerii acestui prag. Se dau bătălii pe acest câmp de luptă, unde fiecare creatură trăiește de pe

urma morții alteia, eroul înțelege că există o relație între fenomenul trecător al timpului și viața nepieritoare ce trăiește și moare în toate lucrurile:

„Când o luă voinicul în mână și o băgă în sân, pare că îi mai cresc de o șchioapă inima într-însul. De aici înainte toată firea cu suflare era prada lui. Toate fiarele pre care iuțea sângelui le împinge, în fuga lor, a se așterne pământului ca iarba câmpului la suflarea vântului, toate cele care trăiesc din vărsarea sângelui, toate câte din sânge își iau puterea și prin sânge o și pierd, toate se supuseră și ele la voințele voinicului, ca pasările cerului, ca lighioanele pământului.”[21]

Această cunoaștere și acceptare a lucrurilor îl face pe erou puternic.

În basmele românești, motivele principale sunt centrale în existența psihică: travaliul înființării și al devenirii, al păstrării unității în transformare, iar această transformare este dată de întâlnirea cu dracul. Eroii din basmele românești, fie ca este vorba despre Harap-Alb, fie că este Ipate ori Stan Pătitul, toți trec prin procesul de metamorfoză simbolizat prin somn. Creatorii basmelor rareori s-au mulțumit să considere marii eroi ca fiind oameni obișnuiți ci ei au fost înzestrați cu puteri supranaturale, dacă nu din momentul nașterii sau al concepției lor, pe parcursul aventurii, eroii au căpătat aceste puteri: „De micuț îl dase doamna la carte și, când abia începuse tuleile bărbei să-i umbrească pielița copilărească, el vorbea pe de rost toate limbile de pe lume, ba încă înțelegea și graiurile tănuite ale paserilor și ale fiarelor.”[22] Viața eroului este văzută ca o succesiune de evenimente miraculoase, găsindu-și punctul culminant în marea călătorie inițiativă.

Putem înțelege psihologia unui popor uitându-ne la eroii basmelor ce populează spațiul cultural al aceluia popor. Toată lumea are o poveste, iar înțelegerea unui popor se află în poveștile și basmele sale.

NOTE:

- [1]. Bettelhem, B., *Psihanaliza basmelor*, Editura Univers, București, 2017, p. 226.
- [2]. Creangă, I., *Povești. Amintiri. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1983, p. 187.
- [3]. Farca, S., *Ce trăiește copilul și ce simte mama lui*, Editura Trei, București, 2009, p. 357.
- [4]. Farca, S., *Ce trăiește copilul și ce simte mama lui*, Editura Trei, București, 2009, p. 359.
- [5]. Creangă, I., *Povești. Amintiri. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1983, p. 189.
- [6]. Ioniță, F., *Antologia basmului cult*, Editura Coresi, București, 1999, p. 26.
- [7]. Eminescu, M., *Proză literară*, Editura pentru literatură, București, 1964, p. 121.
- [8]. Farca, S., *Ce trăiește copilul și ce simte mama lui*, Editura Trei, București, 2009, p. 325.

- [9]. Odobescu, Al., *Opere literare*, Editura Fundația pentru literatură și artă, Regele Carol II, 1938, p. 45.
- [10]. Odobescu, Al., *Opere literare*, Editura Fundația pentru literatură și artă, Regele Carol II, 1938, p. 49.
- [11]. Eliade, M., *Aspecte ale mitului*, Buc, Editura Științifică și enciclopedică, 1978, p. 34.
- [12]. Eliade, M., *Aspecte ale mitului*, Buc, Editura Științifică și enciclopedică, 1978, p. 124.
- [13]. Creangă, I., *Povești. Amintiri. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1983, p. 153.
- [14]. Campbell, J., *Eroul cu o mie de chipuri*, Editura Herald, București, 2013, p. 118.
- [15]. Eminescu, M., *Proză literară*, Editura pentru literatură, București, 1964, p. 124.
- [16]. Eminescu, M., *Proză literară*, Editura pentru literatură, București, 1964, p. 53.
- [17]. Eminescu, M., *Proză literară*, Editura pentru literatură, București, 1964, p. 123.
- [18]. Ioniță, F., *Antologia basmului cult*, Editura Coresi, București, 1999, p. 247.
- [19]. Eliade, M., *De la Zalmoxis la Gînghis-Han*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p.182.
- [20]. Eminescu, M., *Proză literară*, Editura pentru literatură, București, 1964, p. 39.
- [21]. Odobescu, Al., *Opere literare*, Editura Fundația pentru literatură și artă, Regele Carol II, 1938, p. 52.
- [22]. Odobescu, Al., I., *Opere literare*, Editura Fundația pentru literatură și artă, Regele Carol II, 1938, p. 30.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

- Bettelheim, Bruno, *Psihanaliza basmelor*, Editura Univers, București, 2017.
- Campbell, Joseph, *Eroul cu o mie de chipuri*, Editura Herald, București, 2013.
- Coman, Mihai, *Studii de mitologie*, Editura Nemira, București, 2009.
- Creangă, Ion, *Povești. Amintiri. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1983.
- Eliade, Mircea, *Aspecte ale mitului*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- Eliade, Mircea, *De la Zalmolxis la Genghis - Han*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
- Eliade, Mircea, *Nașteri mistice*, Editura Humanitas, București, 2013.
- Eliade, Mircea, *Nostalgia originilor*, Editura Humanitas, București, 2013.
- Eliade, Micea, *Oceanografie*, Editura Humanitas, București, 2013.
- Eminescu, Mihai, *Proză literară*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
- Farca, Speranța, *Ce trăiește copilul și ce simte mama lui*, Editura Trei, București, 2009.
- Freud, Sigmund, *Opere*, Editura Trei, București, 2002.
- Ioniță, Florin, *Antologia basmului cult*, Editura Coresi, București, 1999.
- Jung, C., Gustav, *Personalitate și transfer*, Editura Teora, București, 1997.
- Noica, Constantin, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Editura Eminescu, București, 1987.

- Odobescu, Al., I., *Opere literare*, Editura Fundația pentru Literatură și Artă, Regele Carol II, 1938.
- Pamfile, T., *Mitologie românească*, Editura All, București, 1997.
- Pavelescu, George, *Magia la români*, Editura Minerva, București, 1998.
- Rank, Otto, *Mitul nașterii eroului*, Editura Herald, București, 2000.
- Salome, Jacques, *Povești pentru a iubi, Povești pentru a ne iubi*, Editura Ascendent, București, 2007.
- Spirea, Isabela Elena, *Basmul și importanța lui în educație*, Editura Ideea Europeană, 2011.

La psychologie du conte dans l'espace roumain

Résumé: Cet article a comme principale idée le rôle du conte dans la psychologie du peuple roumain. Nous désirons mettre en évidence que la vie présume des crises profondes, épreuves et souffrances, et dans les moments de crise totale apparaît l'espérance sous la forme de renouveau de la vie. La nouvelle naissance spirituelle est préparée par le héros du conte. Le conte vu comme un rêve collectif permet la communion avec le monde inconscient même dans les conditions de la censure car il utilise le mot pour exprimer les éléments qui viennent de l'inconscient. Partout dans l'espace roumain, indifférent du temps et des circonstances, les contes sont apparues, en jouant le rôle des clefs qui ouvre et ferme l'espace inconscient du peuple, un espace tabou qui est censure. L'expression „a fost odată ca niciodată că de n-ar fi nu s-ar povesti” (il était une fois comme jamais que si il n'était pas le récit n'existait pas), la formule par laquelle le conte commence est aussi une place d'ou est possible l'histoire. C'est une place ou le temps s'écoule et ou il est possible d'arriver seulement avec l'esprit. Dans les contes roumains les raisons principales sont essentielles dans l'existence psychique. On peut comprendre la psychologie d'un peuple en regardant les héros des contes qui existe dans l'espace culturelle de ce peuple. Cette structure narrative a dans son centre le héros qui quitte les anciennes identités de soi et qui passe par des terres inconnues jusqu'à ce qu'il découvre son propre rôle et sa propre position dans le monde. Il se passe une transformation de l'esprit qui lui permet d'affronter ces propres démons intérieurs. Le monde entier est un conte et la sagesse d'un peuple on la retrouve dans ses contes.

Mots-clés: psychologie, peuple roumain, du conte, l'esprit.